

Ämnesprov i årskurs 5, våren 2010

Vårterminen 2010 samlades resultat från ämnesproven i årskurs 5 in för sista gången. Proven var obligatoriska för skolorna att använda och resultat samlades in från samtliga skolor med elever i årskursen. Nationella prov i årskurs 5 omfattade ämnena engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk.

Proven är till för att studera hur väl eleverna uppnår kravnivåerna för de olika delproven i årskurs 5 och ska vara ett stöd för lärarens bedömning av elevernas måluppfyllelse. Med stöd av resultatet från proven och lärarens bedömning ska proven bland annat tjäna som underlag vid uppföljning och utvärdering på såväl lokal som nationell nivå.

Ämnesprovet bestod av fyra delprov eller bedömningsområden i matematik och engelska samt fem delprov i svenska och svenska som andraspråk. De prov som redovisas i denna pm användes även 2008/09. Nedan presenteras resultatinsamlingen, deltagandet för respektive ämnesprov och de övergripande delprovresultaten vårterminen 2010.

Nya kursplaner träder i kraft läsåret 2011/2012. Dessa kursplaner innehåller kunskapskrav för årskurserna 3, 6 och 9. Det är därmed i de årskurserna som nationella ämnesprov ska genomföras och ämnesproven i årskurs 5 utgår.

Insamling

Statistiska centralbyrån (SCB) har på uppdrag av Skolverket genomfört insamlingen av resultat från ämnesproven i årskurs 5. Insamlingen pågick under våren 2010 med hjälp av ett webbaserat insamlingssystem.

Av de 3 531 skolorna med elever i årskursen, exklusive internationella skolor som inte genomför proven, har 3 528 rapporterat in uppgifter. På 24 av skolorna som rapporterat har inga elever genomfört provet, 5 av dessa är fristående skolor.

Uppgifter om samtliga elevers resultat samlades in. Sammanlagt efterfrågades uppgifter från 13 olika delprov/bedömningsområden. Svartalternativen var följande:

- nått kravnivån för delprovet
- ej nått kravnivån för delprovet
- eleven har ej gjort delprovet.

Det är läraren som avgör om en elev bedöms nå eller inte nå kraven för respektive delprov. Till stöd har läraren bedömningsinstruktioner med anvisningar om kravnivåer. Alternativet "Ej gjort delprovet" innefattar elever som varit frånvarande vid provtillfället/provtillfällena och undantagna elever där skolan av olika skäl bedömt att eleven inte kan eller bör genomföra delprovet. Uppgift om kön,

2011-06-22
Dnr 71-2011:00014
2 (7)

föräldrars utbildningsnivå och svensk eller utländsk bakgrund har påförts via registerdata.

När det insamlade materialet jämfördes mot andra uppgifter om skolorna uppdagades att det saknades uppgift från en del skolor om vilka elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk. Uppgiften om vilken kursplan eleven följer är nödvändig då ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk bedöms olika beroende på vilken kursplan eleven följer. För att komplettera uppgifterna genomförde SCB en ny insamling. I samband med denna har det framkommit att det är osäkert vilken av kursplanerna en del av eleverna följer i de tidigare skolåren. Det är rimligt att anta att en större andel än vad som angetts borde följa kursplanen i svenska som andraspråk.

Deltagande i ämnesproven och bortfall

Uppgifter om ämnesproven har kommit in för totalt 93 490 elever.¹

I genomsnitt har eleverna gjort 12,5 av de 13 delproven. Elever med utländsk bakgrund har genomfört proven i något mindre utsträckning jämfört med dem med svensk bakgrund (11,8 respektive 12,7 prov). Elever födda utomlands har gjort 10,8 prov och de som invandrat efter ordinarie grundskolestart (år 2005 eller senare) har i högre grad inte genomfört proven än andra elever, i genomsnitt har de gjort 9,3 prov. Elever med kortutbildade föräldrar genomförde också något färre delprov jämfört med elever med gymnasialt eller eftergymnasialt utbildade föräldrar (11,3 jämfört med 12,5 respektive 12,7 prov).

Totalt 2,0 procent gjorde inget av delproven och 86,4 procent genomförde samtliga delprov. Andelen elever som gjort samtliga delprov är något lägre i de kommunala skolorna jämfört med de fristående skolorna, 86,3 respektive 88,1 procent.

Vissa grupper är överrepresenterade bland de elever som inte gjort något av ämnesproven. Av elever med svensk bakgrund var det 1,0 procent som inte gjorde något prov och av elever med utländsk bakgrund födda i Sverige och elever födda utomlands var det 1,4 respektive 12,0 procent som inte gjorde något delprov. Av elever födda utomlands och som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart var det 21,5 procent som inte genomförde något delprov.

Skillnader i deltagandet fanns också utifrån föräldrarnas utbildningsnivå. Av de elever som har kortutbildade föräldrar (högst grundskoleutbildning) var det 8,5 procent som inte gjorde något ämnesprov. Motsvarande för elever med föräldrar vars högsta utbildning är gymnasial och där minst en förälder har högskoleutbildning var 1,5 respektive 1,0 procent.

¹ Totalt uppgick eleverna till 93 732 stycken i årskurs 5 den 15 oktober 2009, då internationella skolor exkluderats återstod 93 496 elever.

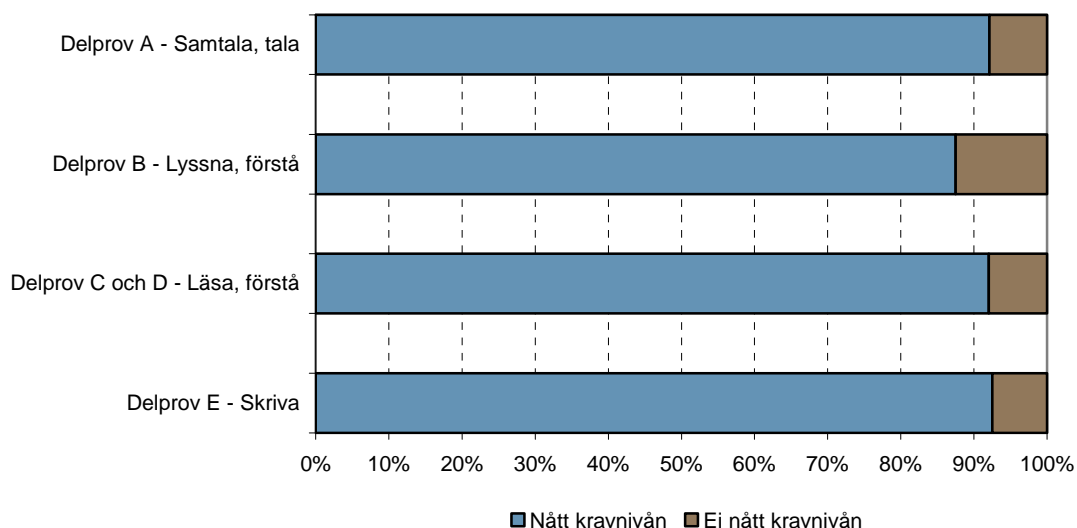
Resultat

Resultaten från ämnesproven är en av flera indikationer på måluppfyllelse i de aktuella ämnena. Proven prövar inte samtliga mål i ämnet som finns för årskursen eftersom de då skulle bli för omfattande. Resultaten redovisas för de elever som genomfört respektive delprov.

Hörförståelsen det svåraste delprovet i engelska

Mellan 92 och 93 procent av eleverna uppnådde kravnivån i alla delproven utom delprov B ”Lyssna, förstå”, där knappt 88 procent uppnådde kravnivån.

Diagram 1. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i engelska.

Utbildningsnivån hos föräldrarna har stor betydelse för elevernas resultat. Den största skillnaden finns mellan elever med kortutbildade och högutbildade föräldrar. Skillnaderna mellan dessa två grupper varierar mellan delproven. Det delprov i engelska som uppvisade den största skillnaden var delprov B ”Lyssna, förstå”. Totalt 72 procent av eleverna med kortutbildade föräldrar klarade kravnivån. Motsvarande för elever med gymnasialt och högskoleutbildade föräldrar var 84 respektive 92 procent.

På delprov B ”Lyssna, förstå” fick pojkarna något bättre resultat än flickorna, dock var skillnaden liten då 88 procent av pojkarna uppnådde kravnivån jämfört med 87 procent av flickorna. Störst könsskillnad fanns i resultaten från delprov E ”Skriva”, där 94 procent av flickorna och 91 procent av pojkarna uppnådde kravnivån.

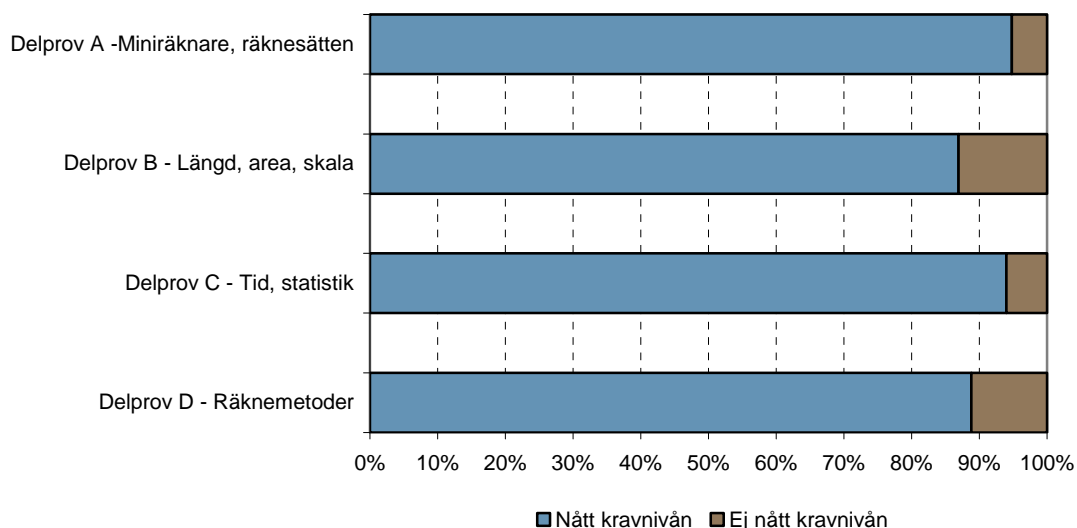
2011-06-22
Dnr 71-2011:00014
4 (7)

Utländsk bakgrund påverkar också resultaten. I samtliga delprov hade elever med svensk bakgrund bättre resultat än elever med utländsk bakgrund. Skillnaden mellan grupperna uppgick till mellan 3 och 6 procentenheter på de olika delproven.

Förståelsen av längd, area och skala svårast i matematiken

Det finns en variation mellan delproven hur väl eleverna lyckas uppnå kravnivån. De delprov som flest elever klarade var delprov A (95%) respektive C (94%). Delprov A prövade elevernas förståelse av räknesätten och användning av miniräknare. Delprov C prövade elevernas kunskaper i statistik och om tid, till exempel uppskattning och avläsning av tid. Delprov B, där förståelsen av längd, area och skala prövades, hade lägst andel elever som nådde kravnivån, 87 procent.

Diagram 2. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i matematik.

Utbildningsnivån hos föräldrarna är den bakgrundsfaktor som har störst betydelse för resultaten. Det delprov i matematik som uppvisade den största skillnaden var delprov B ”längd, area, skala”. Totalt 70 procent av de elever med kortutbildade föräldrar klarade kravnivån. Motsvarande för elever med gymnasialt och högskoleutbildade föräldrar var 83 respektive 92 procent.

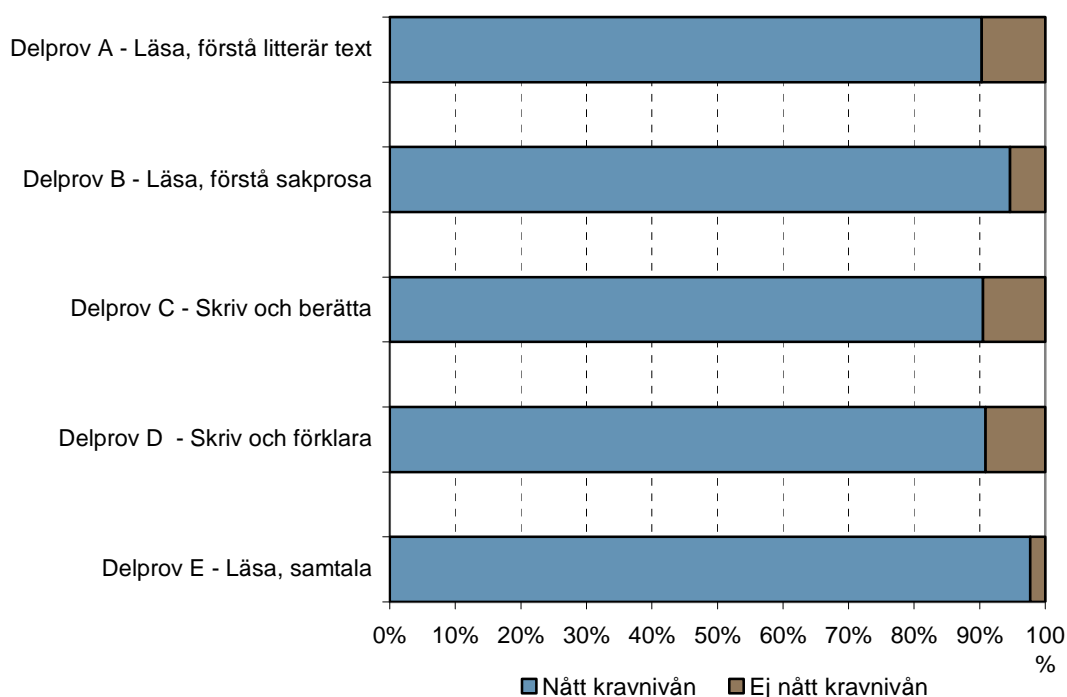
I alla fyra delproven hade flickorna och pojkarna ganska lika resultat och skillnaderna mellan könen understeg en procentenhet. På delprov C, tid och statistik, var pojkarnas resultat något bättre än flickornas medan det för de övriga delproven förhöll sig tvärsom.

Det skiljde mellan 4 och 6 procentenheter mellan elever med svensk och utländsk bakgrund på alla delproven utom delprov B ”längd, area och skala”, där 10 procentenheter fler uppnådde kravnivån bland eleverna med svensk bakgrund.

I svenska klarar flickorna delproven bättre än pojkarna

Det delprov i svenska som eleverna lyckades bäst i var delprov E som delvis var en muntlig uppgift där eleverna skulle läsa och samtala. Totalt 98 procent av eleverna uppnådde kravnivån på detta delprov. De delprov som eleverna klarade i lägst utsträckning var delproven A, C och D som prövade läsning av litterär text och skrivuppgifter med berättande respektive förklarande text. I dessa tre delprov var det mellan 9 och 10 procent som inte nådde kravnivån.

Diagram 3. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i svenska.

Även i ämnet svenska hade föräldrarnas utbildningsnivå stor betydelse för hur väl eleverna klarade delproven. Eleverna med kortutbildade föräldrar hade svårast för delprov A "Läsa, förstå litterär text". Det delprovet hade även den största skillnaden mellan elever med kortutbildade och högskoleutbildade föräldrar, 76 respektive 94 procent av eleverna nådde kravnivån.

På samtliga delprov uppnådde flickorna bättre resultat än pojkarna. Den största skillnaden var i delprov C och D som prövade skrivförmågan genom en berättande respektive förklarande text. Dessa delprov hade pojkarna svårast för och skillnaden mellan flickors och pojkars resultat var mellan 9 och 10 procentenheter. Det delprov där flickorna var minst framgångsrika var delprov A.

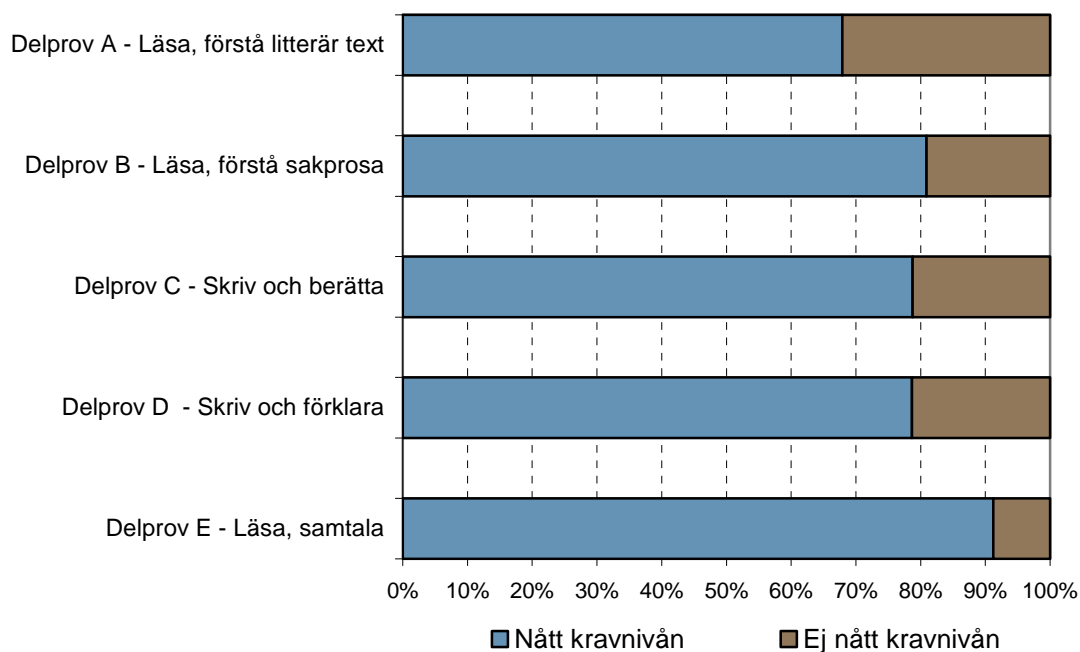
2011-06-22
Dnr 71-2011:00014
6 (7)

De största skillnaderna mellan elever med svensk och utländsk bakgrund fanns i delproven som prövade läsning av litterär text respektive sakprosa, en skillnad på 8 respektive 4 procentenheter.

I svenska som andraspråk var den litterära texten svårast

I svenska och svenska som andraspråk används samma prov men bedömningen av elevsvaren för eleverna som läser svenska som andraspråk görs utifrån ämnets egna kursplan. Totalt 8 469 av eleverna följde kursplanen i svenska som andraspråk, vilket motsvarar 9 procent av alla elever i årskurs 5. Variationen mellan delproven var stor. Läsförståelseprovet med litterär text, delprov A, var det delprov som var svårast för eleverna. Där uppnådde 68 procent kravnivån. Delprov E, som var en muntlig uppgift där eleverna skulle läsa och samtala kring dikter och bilder, var det delprov som flest klarade, 91 procent.

Diagram 4. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i svenska som andraspråk.

I delprov C och D som prövade skrivförmågan uppnådde flickorna kravnivån i betydligt högre utsträckning än pojkarna, 83-84 procent jämfört med 74-75 procent.

Även i svenska som andraspråk har föräldrarnas utbildningsnivå stor betydelse för hur eleverna klarar delproven. Delprov A, dvs. delprovet som prövade läsning och förståelse av litterär text, var det delprov som uppvisade den största skillnaden

mellan elever med kortutbildade föräldrar och elever med högskoleutbildade föräldrar. Den minsta skillnaden återfanns i delprov E "Läsa, samtala".

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under "Statistik & analys/Statistik". Där finns statistik om ämnesproven i årskurs 5 för vårterminen 2010 på riks-, läns-, kommun- och skolnivå.

Resultattabeller finns både baserade på samtliga elever som gick i årskurs 5 läsåret 2009/10 samt på de elever som deltagit i respektive delprov. I databasen SIRIS redovisas resultaten baserade på samtliga elever i årskursen.